

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ**

**ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИК ОРГАНИГА ОТА-ОНАСИНИНГ ҚАРОВИСИЗ
ҚОЛГАН БОЛАЛАР ТЎҒРИСИДАГИ МАЪЛУМОТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТИШ
ТАРТИБИ ҲАҚИДАГИ НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА**

Ота-онасининг қаровисиз қолган болаларнинг манфаатларини ҳар томонлама таъминлаш, вояга етмаган болаларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга доир қонун ҳужжатларини такомиллаштириш мақсадида, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг 2008 йил 16 апрелдаги «Вояга етмаган шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги ЎРҚ-153-сонли Қонунининг **5-моддасини** бажариш юзасидан Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Васийлик ва ҳомийлик органига ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотларни тақдим этиш тартиби ҳақидаги **низом** иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Адлия вазирлиги, Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси, Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси ҳамда Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги билан биргаликда бир ой муддатда аҳоли ўртасида васийлик ва ҳомийлик органига ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотларни тақдим этиш тартибининг ушбу қарор билан тасдиқланган талаблари ҳақида тушунтириш ишлари ўтказилишини ташкил этсинлар.

3. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р.С. Қосимов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент ш.,
2008 йил 26 май,
110-сон

Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 26 майдаги 110-сон қарорига
ИЛОВА

**Васийлик ва ҳомийлик органига ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги
маълумотларни тақдим этиш тартиби ҳақида**

НИЗОМ

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом васийлик ва ҳомийлик органига ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотларни болалар амалда яшаётган жойдаги Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳудудий бўлимлари ҳузуридаги васийлик ва ҳомийлик органига (кейинги ўринларда васийлик ва ҳомийлик органи деб аталади) тақдим этиш тартибини белгилайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

2. Ушбу Низомга мувофиқ ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотлар васийлик ва ҳомийлик органларига:

ота-онаси вафот этганда ёки суд томонидан вафот этган деб эълон қилинганда;

ота-онаси ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум бўлганда ёки уларнинг ота-оналик ҳуқуқлари чекланганда;

ота-онаси суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб эътироф этилганда;

ота-онаси икки ойдан ортиқ касал бўлиб, оқибатда ота-оналик ҳуқуқини бажара олмаганда;

ота-онаси олти ойдан ортиқ бўлмаганда, бола улар томонидан олти ойдан ортиқ муддатга қариндошларининг ёки бошқа яқин кишиларининг васийлигида ёки ҳомийлигида ва назоратида қолдирилганда;

ота-она яшаш жойида олти ойдан кам муддатга вақтинча бўлмаганда, башарти бола улар томонидан қариндошларининг ёки бошқа яқин кишиларининг васийлигида ёки ҳомийлигида ва назоратида қолдирилган бўлиб, агар бу боланинг манфаатлари учун зарур бўлса;

ота-онаси болаларни тарбиялашдан ёки уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишдан бош тортганда;

ота-онаси болаларини тарбия муассасаларидан, даволаш муассасаларидан, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш муассасаларидан ва шунга ўхшаш муассасалардан олишни рад этганда тақдим этилади.

Маълумотлар, шунингдек ота-онаси номаълум бўлган ёхуд улар суд томонидан бедарак йўқолган деб эътироф этилган, ота-она тарбиясида бўлиши боланинг манфаатларига зид бўлган, уларнинг ҳаёти ва соғлиғига хавф туғдирилган, болалар одам савдоси қурбони бўлган ҳолларда, шунингдек ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган бошқа ҳолларда ҳам тақдим этилади.

(2-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 22 сентябрдаги 269-сонли қарори таҳририда — ЎР ҚХТ, 2014 й., 39-сон, 490-модда)

II. Ота-онасининг қаровисиз қолган болаларни аниқлаш ва улар тўғрисидаги маълумотларни тақдим этиш

3. Васийлик ва ҳомийлик органи ота-онасининг қаровисиз қолган болаларни аниқлайди ва уларнинг ҳисобини юритади.

4. Ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотлар васийлик ва ҳомийлик органига:

боланинг қариндошлари;

фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари раислари (оқсоқоллари);

фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш (ФХДЁ) органларининг мансабдор шахслари (фуқароларнинг ўлимини рўйхатдан ўтказишда ота-онасининг қаровисиз қолган болалар мавжудлиги маълум бўлганда, шунингдек бошқа ҳолларда);

судлар (фуқарони муомалага лаёқатсиз деб эътироф этиш тўғрисида, уни вафот этган деб эълон қилиш тўғрисида қарорлар чиқарилганда, қарамоғида вояга етмаган болалар мавжуд бўлган шахсларни қамокқа олишда ёки озодликдан маҳрум этишда, шунингдек болалар ота-онасининг қаровисиз қолган бошқа ҳолларда);

муассасалар (мактабгача таълим муассасалари, умумтаълим муассасалари, даволаш муассасалари, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш муассасалари ва бошқа муассасалар), жамоат бирлашмаларининг мансабдор шахслари;

болаларнинг ота-онасининг қаровисиз қолганлиги тўғрисида уларга маълум бўлган фуқаролар томонидан тақдим этилади.

5. Болалар ота-онасининг қаровисиз қолганлигининг сабаблари ҳар бир ота-онага нисбатан яқка тартибда аниқланади.

6. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари васийлик ва ҳомийлик органига ота-онасининг қаровисиз қолган болалар, шунингдек ота-онаси олти ойдан ортиқ бўлмаган ҳамда уларнинг тарбияси ва таъминотида қатнашмаётган, ота-онанинг эътибори ва ғамхўрлиги намоён бўлмаётган болалар тўғрисидаги маълумотларни беради.

7. Болаларнинг ота-онасининг қаровисиз қолиши ҳолати фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан «Маҳалла посбони» жамоат тузилмаси аъзоларининг, шунингдек яқин атрофдаги уйларда яшайдиган фуқароларнинг хабарига кўра аниқланади.

8. Ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланган тақдирда ҳар бир болага нисбатан алоҳида далолатнома тузилади.

Далолатнома икки кўшни иштирокида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи вакили томонидан тузилади. Далолатнома фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи раиси (оқсоқоли) томонидан имзоланади.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида тузиладиган далолатнома намунаси белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги томонидан ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

9. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи раиси (оқсоқоли) ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланган кундан бошлаб етти кун мобайнида васийлик ва ҳомийлик органига ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланганлиги тўғрисидаги маълумотларни далолатномани илова қилган ҳолда маълум қилади.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи раиси (оқсоқоли) ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқлангандан кейин тегишли қарор қабул қилингунга қадар, болаларнинг ота-оналарини ёки боланинг оиласи билан дўстона алоқаларда бўлган шахсларни, болаларни ушбу оилаларга вақтинча жойлаштириш учун болаларни зарур тарзда парвариш қилиш тўғрисида улардан тилхат олган ҳолда, аниқлаш чора-тадбирларини кўради.

Олдинги таҳрирга қаранг.

10. Ички ишлар органларининг мансабдор шахслари (Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда — профилактика инспекторлари, Тошкент шаҳрида эса — вояга етмаганлар ва ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликнинг профилактикаси инспекторлари) ота-онасининг қаровисиз қолган болаларни аниқлашда ва уларни вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам бериш марказларига вақтинча жойлаштиришда, жойлаштириш шакли аниқланганда эса — болаларга улар борадиган пунктгача ҳамроҳлик қилишда васийлик ва ҳомийлик органларига ёрдам берадилар.

(10-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 21 декабрдаги 1008-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 23.12.2017 й., 10/17/1008/0454-сон)

11. Ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланганлиги тўғрисидаги далолатнома туман (ҳудудида ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланган шаҳар) ички ишлар органининг мансабдор шахси томонидан тузилади ва унинг бошлиғи томонидан тасдиқланади.

Ички ишлар органлари томонидан тузиладиган далолатнома намунаси Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги томонидан белгиланган тартибда ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

12. Ота-онасининг қаровисиз қолган болалар уларнинг шахси аниқлангунгача ва зарур ҳужжатлар расмийлаштирилгунгача қонунда белгиланган тартибда вақтинча вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига жойлаштирилади ҳамда ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланган кундан бошлаб етти кун мобайнида ички ишлар органлари томонидан тегишли маълумотлар болалар яшайдиган жойдаги туман (шаҳар) васийлик ва ҳомийлик органига тақдим этилади.

(12-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 26 ноябрдаги 269-сонли қарори таҳририда— ЎР ҚХТ, 2010 й., 48-сон, 446-модда)

13. Қарамоғида вояга етмаган болалар бўлган шахсларга нисбатан судлар томонидан ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш тўғрисида, фуқарони ҳуқуқий муомалага лаёқатсиз деб эътироф этиш, қамоққа олиш шаклида олдини олиш чорасини қўллаш, озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилиш тўғрисида қарор қабул қилинганда ҳамда кўриб чиқиладиган бошқа ҳолатларда ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотлар етти кун мобайнида суднинг қарори юборилган ҳолда васийлик ва ҳомийлик органларига маълум қилинади. Суднинг қарорига суднинг қарори қонуний кучга кирганлиги тўғрисидаги имзо ва суднинг муҳри билан тасдиқланган маълумотнома илова қилинади.

14. Мактабгача таълим муассасаларида, умумтаълим муассасаларида ота-онасининг қаровисиз қолган болалар аниқланган тақдирда ушбу муассасалар раҳбарлари далолатнома

тузишлари шарт. Далолатномага болага тегишли ушбу муассасадаги мавжуд ҳужжатлар илова қилинади ва етти кун мобайнида боланинг яшаш жойидаги туман (шаҳар) васийлик ва ҳомийлик органига тақдим этилади.

15. Боланинг соғлиқни сақлаш муассасаларида (касалхоналар ва туғруқхоналарда) қолдирилганлиги тўғрисидаги далолатнома, агар она болани қолдириб кетган ва она тўғрисида зарур маълумотлар мавжуд бўлмаган тақдирда (паспорт, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ва ҳоказолар тақдим этилмаганда) тузилади. Далолатнома соғлиқни сақлаш муассасасининг мансабдор шахслари томонидан тузилади ва ушбу муассаса раҳбари томонидан тасдиқланади.

Соғлиқни сақлаш муассасаларида тузиладиган далолатнома намунаси Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланган тартибда ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

16. Соғлиқни сақлаш муассасаларида бола қолдириб кетилганлиги тўғрисида тузилган далолатнома етти кун мобайнида соғлиқни сақлаш муассасаси жойлашган жойдаги васийлик ва ҳомийлик органига берилади.

17. Агар ўлимни рўйхатдан ўтказишда ёки вафот этган деб эълон қилишда ота-онасининг қаровисиз қолган болалар мавжудлиги маълум бўлиб қолса, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш (ФХДЁ) органлари мудирлари етти кун мобайнида ушбу маълумотларни васийлик ва ҳомийлик ҳудудий органига тақдим этадилар.

Олдинги таҳрирга қаранг.

18. Тегишли маълумотларни олгандан кейин васийлик ва ҳомийлик органлари Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган Ўзбекистон Республикасида васийлик ва ҳомийлик тўғрисидаги **низом** талабларига мувофиқ иш кўради.

(18-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 22 сентябрдаги 269-сонли қарори таҳририда — ЎР ҚХТ, 2014 й., 39-сон, 490-модда)

III. Яқунловчи қоидалар

19. Ота-онасининг қаровисиз қолган болалар тўғрисидаги маълумотларни тақдим этмаганлик ёки қасддан ёлғон маълумотлар тақдим этганлик учун мансабдор шахслар қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка тортиладилар.

(Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2008 й., 22-23-сон, 200-модда; 2010 й., 48-сон, 446-модда; 2014 й., 39-сон, 490-модда; Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 23.12.2017 й., 10/17/1008/0454-сон)